Enkele punten uit de rede van vice-minister-president H. Wiegel op maandag 28 .januari 1980, in "Het Turfschip" te Breda.

(embargo tot 20.00 uur)

- Vrijdag heeft het kabinet een aantal besluiten genomen, een aantal daden gesteld, waaruit blijkt hoe onaanvaardbaar wij het vinden dat de Sovjet-Unie het Afghaanse volk onder de voet gelopen heeft en hoezeer wij het afkeuren dat een man als Sacharow

is verbannen.

- Het kabinet deelt het standpunt van de President der Verenigde Staten dat de Olympische Speien in Moskou moeten worden geboycot. De culturele contacten met de Sovjet-Unie worden bevroren. Datzelfde geldt voor de contacten tussen Nederlandse en Russische bewinds- lieden. Nederland zal voorts meedoen aan E.G.-maatregeler ten aanzien van de tarwe-export en de uitvoer van hoogwaardige technologie.

-Het kabinet vond dat er niet langer kon worden

afgewacht, besloot het voortouw te nemen en zal zich ervoor inzetten dat onze bondgenoten met elkaar deze en dergelijke stappen tegen de Sovjet-Unie zetten.

Zaterdag -

- Zaterdag heeft A.R.P.-voorzitter De Boer in een

radio-uitzending een kritische kanttekening geplaatst bij de door de minister-president gemaakte opmerking dat het risico bestaat van een verdergaande verharding.

- Ik begrijp dat niet. We kunnen de ogen toch niet sluiten voor de realiteit. Rusland heeft regelrecht de akkoorden van Helsinki geschonden. De overrompeling van Afghanistan is een scherp te veroordelen daad van agressie. De verbanning van Sacharow een regelrechte provocatie.
- Wederzijdse ontspanning tussen Oost en West is uiteraard van groot belang voor de veiligheid en vrede in onze wereld. Maar we moeten ons minder illusies maken en zullen harder moeten onderhandelen. Want voor echte ontspanning zijn er twee nodig. De houding van de Sovjet-Unie zou de ogen van hen, die pleiten voor ontspanning tot elke prijs, moeten openen.

Het

- Het kabinet staat op het standpunt dat de NAVO

hoeksteen van ons veiligheidsbeleid is en blijft.

Nu wordt nog eens bevestigd hoezeer een krachtig westelijk bondgenootschap, waarin de partners eens- gezind optreden en elke lid-staat een geloofwaardige inbreng levert, nodig is. Juist voor het behoud van vrede en veiligheid. Juist met het oog op ontspanning. Onderhandelen met de Sovjet-Unie heeft alleen kans op resultaat als de NAVO dat doet vanuit een positie van kracht.

- Buitengewoon belangrijk - ook voor de ontwikkelingen in de landspolitiek op wat langere termijn - is naar mijn oordeel hoe de P.v.d.A. zich in de huidige actuele . situatie zal opstellen. Tot nu toe is de houding van de grootste oppositiepartij heel wat minder helder dan

die van het kabinet. De opstelling van de P.v.d.A. is in mist gehuld. Klaarneid is nodig.

- Ik zeg dat ook tegen de achtergrond van het ontwerp- liberaal manifest. In het slothoofdstuk, waarover in

de V.V.D.-gelederen door de presentatie in de publicitei- nogal wat verwarring is ontstaan, staan een paar
passages
passages die tot nu toe naar mijn mening te onderbelicht zijn gebleven. Passages waar ik mij van harte in kan vinden.
Zo wordt in het manifest gesteld dat de V.V.D. bij elke kabinetsformatie zorgvuldig moet nagaan in welke coalitie de kans op een zo groot mogelijke realisering van de eigen doelstallingen het meest waarschijnlijk moet worden geacht. Een volstrekt juiste houding: het eigen program voorop, niet lonken naar links of rechts, <zelf onze koers bepalen.

Direct na deze passage staat de zinsnede dat tevens als uitgangspunt wordt genomen dat er een aantal principiele zaken zijn, waarover een zichzelf respecterende liberale partij nimmer een compromis zal mogen sluiten. Vraagstukken van vrede en veiligheid worden daarbij als voorbeeld genoemd. Ook deze passage onderschrijf ik volledig. Mede daarom zei ik zopas dat de opstelling van de P.v.d.A. in dergelijke aangelegenheden voor de ontwikkelingen in de landspolitiek buitengewoon belangrijk is. In het debat in de Tweede Kamer over de modernisering der kernbewapening koos de P.v.d.A. een opstelling die wezenlijk verschilde van die van het kabinet.

Zou de lijn van de P.v.d.A. zijn gevolgd dan zou ons land zich binnen de NAVO volstrekt hebben geisoleerd. In wezen beoogde de P.v.d.A. het lidmaatschap van Nederland van de NAVO op losse schroeven te zetten.
Met een P.v.d.A., die zich zo opstelt, is het voor de V.V.D., ziende naar haar beginselen en uitgangs- punten, naar mijn mening niet mogelijk tot regeringssamenwerking te komen.

Opvallend is het dat juist nu, nu het kabinet en het parlement (I) voor belangrijke beslissingen staan om het hoofd te bieden aan de forse economische terugval, vanuit het C.D.A. de voelhorens richting P.v.d.A. wordén uitgestoken.
A.R.P.-voorzitter De Boer beleed zaterdag als gast van Vara's Rooie Haan zijn voorkeur voor de P.v.d.A.
En C.D.A.-fractieleider Lubbers zei in een lezenswaardig interview in "De Tijd":
"ieder

> "ieder zit natuurlijk al na te denken hoe het na deze coalitie verder moet" en "ik geloof dus niet dat het

C.D.A. op voortzetting van de coalitie met de V.V.D. aanstuurt". Hij voegde er aan toe: "maar het kan er wel op uitkomen"! Ook zegt Lubbers dat het kabinet te aardig wil zijn voor de V.V.D.

- Van dat laatste is geen sprake. Het kabinet houdt - en terecht - rekening met de opvattingen van beide regeringspartijen. In evenredigheid en gelijkwaardig.

Ik heb zelfs de indruk - maar Lubbers's collega Rietkerk kan daar na zijn terugkeer van de Antillen zelf beter op ingaan - dat de V.V.D. af en toe vindt dat er met haar te weinig rekening wordt gehouden. Misschien niet zozeer door het kabinet, als wel door de C.D.A.-fractie in de Tweede Kamer. Vaak immers kiest deze fractie in debatten in de Tweede Kamer voor het zieh aansluiten bij de fractie van de P.v.d.A. Wat daar van zij, het speculeren over het vormen van een andere regeringscoalitie, zet de huidige samen-werking onder spanning, terwijl juist inspanning en het zieh aaneensluiten van diegenen die dit kabinet geacht worden te steunen van wezenlijk belang is voor het met succes

aanpakken van de gigantische problemen waar ons land voor staat.